

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 91/2013-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. februára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť J. B., M., zastúpeného advokátkou Mgr. L. M., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv „*vyplývajúcich z čl. 46 a čl. 48 ods. 2*“ Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jeho uznesením z 24. januára 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Ndt/1/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. mája 2012 doručená sťažnosť J. B., M. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základných práv podľa „*čl. 46*“ a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a jeho uznesením z 24. januára 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Ndt/1/2012.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupoval v pozícii poškodeného v prípravnej fáze trestného konania vedeného pre zločin podvodu podľa

ustanovení § 221 ods. 1 a 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Na základe návrhu Generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podaného 11. januára 2012 najvyšší súd namietaným uznesením rozhodol v zmysle ustanovení § 47 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) o nepripustení účasti poškodených v predmetnom trestnom konaní.

Sťažovateľ je toho názoru, že namietaným uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho základných práv, pretože mu bola takýmto postupom odňatá možnosť uplatňovať práva poškodeného v trestnom konaní, a to práva vymedzené ustanoveniami § 46 ods. 1 a 3 Trestného poriadku.

Sťažovateľ argumentuje, že odňatie týchto práv sa vzťahuje aj na možnosť nazerať do spisového materiálu, čo mu ako poškodenému sťažuje možnosť zistiť osobu skutočného páchatel'a (príp. páchatel'ov) ako pôvodcu (príp. pôvodcov) škody, a teda aj možnosť uplatniť si svoj nárok na náhradu škody proti uvedeným osobám v občianskoprávnom konaní. Sťažovateľ dôvodí, že momentom doručenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu mu začína plynúť premlčacia doba na uplatnenie označeného nároku, a teda existuje dôvodná hrozba, že v dôsledku nemožnosti identifikácie subjektu, ktorý škodu spôsobil (páchatel'a trestného činu), mu bude fakticky znemožnené uplatniť si nárok na náhradu spôsobenej škody v občianskoprávnom konaní.

Podľa sťažovateľa označeným postupom a uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu, preto v závere sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd v jeho veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základných práv „*vyplývajúcich z čl. 46 a čl. 48 ods. 2*“ ústavy postupom najvyššieho súdu a jeho uznesením z 24. januára 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Ndt/1/2012 a predmetné uznesenie zrušil.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Sťažovateľ namieta, že postupom najvyššieho súdu došlo k neprípustnému okliešteniu jeho procesných prostriedkov ochrany spojených s postavením poškodeného v trestnom konaní, ktoré sa podľa jeho názoru premietlo do porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj čiastkového základného práva garantujúceho právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy).

Právo na súdnu a inú právnu ochranu poskytuje ústava každému právu, ktoré je v právnom poriadku Slovenskej republiky upravené a ktorého sa zákonom ustanoveným postupom možno domáhať na súdnom alebo inom orgáne Slovenskej republiky. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatňovaní práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky, keďže konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu (III. ÚS 70/01). Takýmto zákonom, ktorý upravuje postup všeobecného súdu v trestnom konaní, je Trestný poriadok.

Rámec povinností štátnych orgánov, voči ktorým smeruje právo na súdnu a inú právnu ochranu, upravuje čl. 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Každé konanie štátneho orgánu, ktoré nie je v súlade so zákonom, t. j. ak štátny orgán nekoná v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, protirečí príkazu ústavnej normy.

Postup všeobecného súdu, keď tento nekoná v súlade s procesnoprávnymi predpismi konania, treba považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (mutatis mutandis I. ÚS 26/94).

Ústavný súd tak pri posúdení námietky sťažovateľa v intenciách prezentovanej judikatúry sústredil svoju pozornosť na relevantnú právnu úpravu, a teda na zodpovedanie otázky, či postup najvyššieho súdu, ktorý rozhodol o nepripustení účasti poškodených v dotknutom trestnom konaní, mal dostatočnú oporu v príslušnej procesnej norme.

Podľa ustanovení § 46 ods. 1 Trestného poriadku poškodený je osoba, ktorej bolo trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, morálna alebo iná škoda alebo boli porušené či ohrozené jej iné zákonom chránené práva alebo slobody. Poškodený má právo v prípadoch ustanovených týmto zákonom sa vyjadriť, či súhlasí s trestným stíhaním, má právo uplatniť nárok na náhradu škody, robiť návrhy na vykonanie dôkazov alebo na ich doplnenie, predkladať dôkazy, nazerať do spisov a preštudovať ich, zúčastniť sa na hlavnom pojednávaní a na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní alebo o dohode o priznaní viny a prijatí trestu, vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, má právo záverečnej reči a právo podávať opravné prostriedky v rozsahu vymedzenom týmto zákonom.

Podľa ustanovení § 46 ods. 3 Trestného poriadku poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, je tiež oprávnený navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu; návrh musí poškodený uplatniť najneskoršie do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania. Z návrhu musí byť zrejmé, z akých dôvodov a v akej výške sa nárok na náhradu škody uplatňuje.

Podľa ustanovení § 47 ods. 3 Trestného poriadku ak je v tej istej veci veľký počet poškodených, spravidla preyšujúci sto, a jednotlivým výkonom ich práv by mohol byť závažným spôsobom ohrozený účel a rýchly priebeh trestného stíhania, rozhodne v prípravnom konaní na návrh generálneho prokurátora o účasti poškodených v trestnom konaní najvyšší súd uznesením, ktoré sa doručí navrhovateľovi. Ak návrh nebol zamietnutý, generálny prokurátor zabezpečí, aby bolo uznesenie vhodným spôsobom zverejnené.

Najvyšší súd v namietanom uznesení postup podľa citovaného ustanovenia Trestného poriadku (§ 47 ods. 3) odôvodnil poukazom na návrh generálneho prokurátora, podľa ktorého v posudzovanej trestnej veci počet poškodených vyšetřovanou trestnou činnosťou bol ustálený na 109 fyzických osôb, ktorých výsluchy museli byť realizované na viacerých miestach Slovenskej republiky, a až následne bol určený ako miestne príslušný na realizáciu trestného konania Odbor kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Nitra. Vychádzajúc z uvedeného dospel generálny prokurátor k záveru, že tieto okolnosti signalizujú, že výkon práv zo strany tohto rozsiahleho počtu poškodených môže závažným spôsobom ohroziť účel a rýchly priebeh trestného konania. Najvyšší súd sa s takýmto záverom stotožnil ako s dôvodným a rozhodol o vylúčení účasti týchto poškodených v dotknutom trestnom konaní v zmysle ustanovenia § 47 ods. 3 Trestného poriadku. Najvyšší súd v odôvodnení uznesenia zároveň zdôraznil, že procesné postavenie poškodených ako také ostáva zachované, avšak bez možnosti realizácie práv vymedzených ustanoveniami § 46 ods. 1 a 3 Trestného poriadku.

Ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označených základných práv sťažovateľa postupom a uznesením najvyššieho súdu v posudzovanom konaní (sp. zn. 2 Ndt/1/2012), pretože je zrejmé, že najvyšší súd aplikoval platnú a účinnú právnu normu (§ 47 ods. 3 Trestného poriadku), a postupoval teda zákonným spôsobom v súlade s relevantnými ustanoveniami trestnoprocesného kódexu, keď splnenie podmienok na uplatnenie inštitútu nepripustenia účasti poškodených v trestnom konaní vo svojom rozhodnutí aj náležite vysvetlil.

Nad rámec, avšak v kontexte námietok sťažovateľa prezentovaných v sťažnosti, ústavný súd poznamenáva, že sa so stanoviskom sťažovateľa o potenciálnom ohrození možnosti včasného uplatnenia jeho nároku na náhradu škody v občianskom súdnom konaní nemožno stotožniť. Ústavný súd tu upriamuje pozornosť na právnu úpravu obsiahnutú v ustanoveniach § 69 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorých možno okrem okruhu taxatívne vymedzených subjektov trestného konania umožniť nazretie do spisového materiálu trestného konania aj inej osobe, ktorá osvedčí relevantný právny záujem (ak je to potrebné na uplatnenie jej práv). Zákonodarca, ktorý pre výnimočné prípady v záujme garantovania prioritného účelu trestného konania obmedzil práva poškodeného, nepochybne

počítal s podporným mechanizmom zakotveným v trestnoprocesnom kódexe, ktorý limituje krajne neprípustné dôsledky takéhoto obmedzenia.

Ústavný súd vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. februára 2013